

Miljö- och energidepartementet
103 33 Stockholm

E-post: m.registrator@regeringskansliet.se
Kopia till: niclas.damm@regeringskansliet.se

Miljödepartementets dnr M2015/1539/S

Svar på remiss avseende betänkandet Vågar till ett effektivare miljöarbete (SOU 2015:43)

SveMin är nationell branschförening för gruvor, mineral- och metallproducenter i Sverige. Antalet medlemsföretag uppgår till ett 40-tal. Bland medlemsföretagen ingår bland annat gruvföretag, prospekteringsföretag och olika maskin- och entreprenadföretag. Medlemsverksamheterna förekommer i hela landet, varav gruvorna huvudsakligen är lokaliserade till norra Sverige och Bergslagen.

SveMins synpunkter

1. Inledande kommentarer

SveMin välkomnar att slutbetänkandet har skickats ut på remiss men ifrågasätter Miljö- och energidepartementets avgränsning av vilka frågor som remissbehandlas.

SveMin finner det anmärkningsvärt att Miljö- och energidepartementet inte tycks ha reagerat på den allvarliga kritik som utredarnas slutsatser innehåller. I slutbetänkandets inledande sammanfattning sägs (sid. 15):

”Vi har identifierat problem med regeringens styrning av miljömyndigheterna. Myndighetsstyrningen är i vissa avseenden vag och inte tillräckligt operativ – men samtidigt detaljerad. Det finns allvarliga brister i effektivitet, enhetlighet, rättssäkerhet och konkurrensneutralitet i tillståndsgivning och tillsyn.”

Att endast en begränsad del av slutbetänkandet remissbehandlas är beklagligt.

Det går inte att blunda för problemet att olika myndigheter har olika uppfattning om vad som är gällande rätt vid tillämpningen av miljölagstiftningen. Detta är ett rättssäkerhetsproblem. Utdragna miljötillståndsprocesser är inte ovanligt och det finns inget belägg för att orsaken till de långa prövningarna åstadkommer några fördelar ur miljösynpunkt. Däremot är det klart att detta orsakar rättssäkerhet för verksamhetsutövare och oförutsebarhet i planeringen av verksamheter och investeringar. Ansvariga myndigheter brister i sitt ansvar att vägleda och möta verksamhetsutövare som

försöker starta och driva verksamhet i enlighet med högt ställda miljökrav. Det har i stället utvecklats en tydlig partsuppdelning mellan myndigheter och verksamhetsutövare, där centrala myndigheter driver sin tolkning av miljölagstiftningen i samband med mark- och miljödomstolarnas prövning av tillståndsärenden. Det är inte ovanligt att frågor som myndigheterna driver rör detaljer i sammanhanget, utan varken helhetssyn eller proportionalitet. Myndigheter som inte vinner framgång med sin uppfattning av vad som är gällande rätt, eller vilka miljökrav som rimligen kan ställas, överklagar ofta meddelade tillståndsdömande. Detta riskerar att leda till tidskrävande tillståndsprövningar och är därför ett förfarande som borde utnyttjas med större försiktighet av myndigheterna. Det finns också exempel på att myndigheter inte drar sig för att öppet kritisera domstolens avgöranden, vilket måste betraktas som ett myndighetsmässigt övertramp.

Utredningen föreslår att det inrättas en helt ny myndighet för prövning, tillsyn och tillsynsvägledning. Ett så genomgripande förslag behöver utredas ytterligare innan det går att ta slutlig ställning, men det borde stå bortom allt tvivel att det behövs drastiska åtgärder för att åstadkomma de förbättringar som behövs för prövning och tillsyn. Utredningen föreslår också att Naturvårdsverkets m.fl. myndigheters rätt att föra talan i mål för att tillvarata miljöintressen upphör. Alla dessa frågor är av extremt stor betydelse för företag som bedriver gruv- och täktverksamhet och även för en rad andra typer av verksamheter som är tillståndspliktiga enligt miljöbalken. Förslagen behöver utredas vidare och får inte skrinläggas hos Miljö- och energidepartementet.

Miljö- och energidepartementet har genom Miljömyndighetsutredningens slutbetänkande uppmärksammat på att det i nuvarande system finns allvarliga brister i bland annat rättssäkerhet och effektivitet. Det är dags att göra något åt problemen. Statens resurser ska användas på ett ansvarsfullt sätt och medborgarnas berättigade förväntningar på förutsägbarhet och proportionalitet måste uppfyllas i all myndighetsutövning. Myndigheternas uppgift måste vara att på ett rättssäkert sätt genomföra en ansvarsfull och tydlig miljöpolitik. Miljö- och energidepartementet har det övergripande ansvaret för att se till att detta görs.

SveMin anser att slutbetänkandet i dess helhet måste skickas ut på remiss, som ett första steg att ta itu med de problem som finns inom den myndighetsstruktur och -förvaltning som har till uppgift att genomföra den svenska miljöpolitiken.

2. SveMins synpunkter på de punkter som efterfrågas

2.1 Miljömålen i myndighetsstyrningen (avsnitt 11.1)

SveMin stödjer utredningens förslag att stryka den närmast visionära uppgiften "att verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås" i instruktionerna till de 26 miljömålsmyndigheterna och i länsstyrelseinstruktionen. Myndigheternas uppgifter bör i stället, precis som utredningen föreslår, vara formulerade som verksamhetsanpassade uppgifter som på olika sätt kan bidra till att generationsmålet och miljö kvalitetsmålen uppnås.

De oprecisa instruktioner som nu gäller för berörda myndigheter kan vara en bidragande orsak till att uppfattningen om hur miljölagstiftningen ska tillämpas ibland varierar mellan olika myndigheter. De stora visionerna skulle behöva brytas ner till verksamhetsanknutna delmål som är möjliga att uppnå och som kan ha effekt ur miljöperspektiv.

Ett annat övergripande problem som bör behandlas samtidigt är att myndigheter sällan tycks ha någon förståelse för, eller vilja att anta, ett helhetsperspektiv vid handläggning av specifika ärenden. Vid en översyn av hur innehållet i myndigheternas regleringsbrev eller instruktioner kan

förändras enligt utredarnas förslag bör det därför även ses över hur det kan förtydligas att myndigheter ska anlägga ett helhetsperspektiv vid bedömningen av frågor som rör respektive myndighets ansvarsområde. Instruktionen för Naturvårdsverket skulle till exempel kunna förtydligas (se röd text) på följande sätt.

1 § Naturvårdsverket är förvaltningsmyndighet på miljöområdet i frågor om klimat och luft, mark, biologisk mångfald, förorenade områden, kretslopp och avfall, miljöövervakning samt miljöforskning. Naturvårdsverket har en central roll i miljöarbetet och ska, utifrån ett helhetsperspektiv av vad som är en hållbar samhällsutveckling, vara pådrivande, stödjande och samlande vid genomförandet av miljöpolitiken.

2.2 Vattenförvaltning och kvaliteten på vattenmiljön (avsnitt 11.5)

SveMin anser att frågan är viktig men alltför komplex för att det ska gå att ta ställning med det underlag som presenteras i utredningen. Förslaget behöver utredas och beskrivas mer ingående och sedan på nytt skickas ut på remiss.

2.3 Miljöforskningens tillgänglighet (11.6)

SveMin anser att frågan är viktig men anser att förslaget behöver utredas och beskrivas mer ingående och sedan på nytt skickas ut på remiss.

Stockholm, den 12 oktober 2015

SveMin, genom

Per Ahl, gm Kerstin Brinnen - e.o.

Per Ahl, vd

Kerstin Brinnen, branschjurist